

जाया ३० जायां इति "कण्ठे जायापयोत्क" पा० कण्ठ-
रनि इन-टक् । जायाइननसूचकलक्षणयुक्ते भर्त्तरि ।
"अमनुष्यकृतं के च" पा० टक् । शतिकाकले सि० को०
तस्य जायाइननसूचकत्वात् तदात्वम् । एवं क्वंतिपोक्ते
श्लोभभेदे च "यावन्तः यावन्तेऽमदनसदनगास्तावकीनां
विराजः" इत्युक्तयोगस्य जायानाशसूचकत्वात् तदात्वम् ।
जायाजीव ३० जायया तद्वर्त्तनवृत्त्या जीवति-अच् । गटे
अमरः । [गटे श्वकथने च भेदि० ।
जायानजीविन् ३० जायया अनुजीवति अनुजीव-णिनि ।
जायिन् लि० जै-णिनि । १ जययुक्ते "अफलं जन्म तस्याहं
मन्वे दुर्जातजायिनः" भा० व० १५ अ० "जायोतिनाम्ना
भ्रूवको द्वात्रिंशच्चराण्यतः । सन्निपातेन तायेन इहका-
रेऽभीटयो रसे" सङ्गीतदा० चक्रे २ भ्रूवकभेदे ३० । तल
जायोति पाठः नरम् । गीतार्थे तु रनि जयीत्येव ।
जायु ३० जयति रोगान् जि-उष् । १ पक्षे अमरः । २ जय-
शीले लि० । "मखाद्यमितो जाययोरथे" १११६१ ।
"वनेषु आयुर्मतेषु" अ०-१६७११ ।
जाये(या)न्य ३० जि-वा० ए (त्रा) न्यच् । जयशीले "यो
हरिमा जायान्योऽङ्गभेदे विशिष्टकः" अथ० १६४१२ ।
तैत्तिरीये तु जायेत्य इति पाठः ।
जार ३० जीर्यत्वनेन जृ-करणे घञ् । १ उपपत्तौ अमरः ।
"न्यूढो यदय्याये जारो न पोषमनुमन्यते" यजु० २२११ ।
"जारं चौरैर्याभयदन् दाप्यः पञ्चशतं दमम्" याज्ञ० ।
वा० कर्त्तरि घञ् । २ जारके च । "स्रवारं जारो
अभ्येति ययात्" अ०-१०११२ । "जागोजरयिता" भा० ।
जारज ३० स्त्री जारात् उपपत्तेर्जायते जन-ङ । अनियुक्तायां
स्त्रियां १ उपपत्तिजाते (वेजन्ता) पुञ्जे शतधाभूतकन्यायां
स्त्री "अनृते जारजः कुण्डः मृते भर्त्तरि गोवृकः"
अमरः । जन-क्त १ त० । जारजातादयोऽप्यल । "अनि-
युक्तासुतश्चैव पुलिग्याप्रच देवरात् । उभौ तौ नार्हते
भागं जारजातककामजौ" मनुः ।
जारजयोग ३० जारजस्य स्रचको योगः । स्त्रीतिपोक्ते
योगभेदे । "न सन्मिन्दुश्च गुरुनिरोधते न वा यदाहं
रविषा समायुतम् । स्रचपकोऽर्कश्च युतोऽप्यवा ययी
धरेण जातं प्रवदन्ति निचयात् । भग्नपादर्शसंयोगात्
द्वितीया द्वादशे वटि । स्रचको चार्कमन्दारे जायते
जारजो घुपम् । अन्योऽपि योगः दृष्टजातकोक्तः
जातकमन्दे १०८६ पु० दृष्टम् ।

जारण ३० जारयति जृ-णि-ल्यु । जारके १ इव्यभेदे ।
जार्यतेऽनेन जृ-णिच् करणे ल्युट् । २ जारणसाधने
इव्यभेदे । कर्त्तरि ल्यु । ३ जारके स्त्री स्त्रीप् राजनि०
भावे-ल्युट् । ४ जीर्यतासम्भवेने न० ।
जारतिनेय ३० स्त्री जरत्वा अपत्यम् ङक् कल्याण्योऽनङ् ।
१ जरत्वा अपत्ये । जरतिनोऽपत्यं युष्मा० ङक् । २ जरति-
नोऽपत्ये च । [पोषके ।
जारभर ३० जारं विभर्त्ति पोषयति धृ-पचा० अच् । जार-
जाति लि० जृ-णिच्-क्त । १ शोधिते २ भारिते घात्यादौ ।
जारौ स्त्री जृ-णिच्-ङ् गोरा० स्त्रीप् । (जारौ) स्वाते
श्रीमधभेदे भेदि० ।
जारु ३० जृ-उष् । १ जरायो । "बीजानीतराणि चेत-
राणि चाण्डजानि च जाडजानि च स्वेदजानि च
भोजिजानि" ऐत० उ० । "जाडजानि जरायुजानि
मनुष्यादीनि" भाष्यम् । २ जारके लि० ।
जारुधि ३० जारुजर्गको इव्यभेदो धीयतेऽस्मिन् धा-आधारे
क्ति उप० ष० । सुमेरोः कर्णिकाकेयरभूते ययतभेदे । "कुरङ्ग
कुरर कुलम्प वैकङ्क लिङ्गुट शिखर पतङ्ग रुचक निषध-
शितियास कपिल शङ्ख वेदूर्य जारुधि हंसर्षभ नाग-
कावङ्गर नीरदादयो गिरयो मेरोः कर्णिकाया इव
केशभूता मूलदेये परित उपकृप्ताः" भाग० ५५ । १६ । २२ ।
जारुथी स्त्री जरुथेन अक्षुरविशेषेण निर्हता अण् स्त्रीप् ।
नगरीभेदे "जारुथ्यामाकुतिः क्राधः शिशुपालोजनेः सह"
भा० व० २२ च० । "जारुथ्यां नगर्याम्" गीतक० । "जारुथ्या-
माकुतिः क्राधः शिशुपालश्च निर्जितः" हरिवं० १६ अ० ।
जारुथ्य लि० जरुथं मांसं स्त्रीत्वा वा तदर्थेति जप् । १ मांस-
दानपुटे २ स्त्रीत्वाहे च "दशाश्वमेधानाजुर्ग जारुथ्यान्
च निरगंजान्" भा० व० १८ अ० । "जारुथ्यान् लिङ्गुणदक्षिणा
नित्यजुर्गमिषः" तद्वित्यं लृट्भ्यामर्थान्नत्वादिपुत्रत्वे
अथनि जरुथं मांसमिति शाब्दिकाः तथा च मांसमयान्
मांसादिदानप्रधानान् पुटानित्यर्थः । जरुथोऽक्षुरविशेषः
इति वेदभाष्यम् । अथ जरतेः सुचर्यस्य शब्दसारुथ्यादर्था
विरोधाच्च जरुथं स्त्रीत्वस्य इति जारुथ्यान् स्त्रीत्वा-
हानित्यर्थः । गीतक० । जारुथ्यशब्दकल्पनं प्रामा-
दिकमेव ।

जाल ३० न० जल-घाते उदला० अ, लु० जल-संघरणे कर्त्तरि
अच् वा । १ शण्डकल्पनिमित्तं स्नानागस्त्याते प्रदार्थे अमरः
"अभ्याययुक्तं तं देशं निषिता जालकृषि । जालं ते